

CONGRESUL INTERNAȚIONAL DE ISTORIE MILITARĂ DE LA MADRID

PETRE OTU*

În perioada 20-27 august 2005, la Madrid, s-a desfășurat al XXXI-lea Congres Internațional de Istorie Militară, manifestare tradițională desfășurată anual sub egida Comisiei Internaționale de Istorie Militară. Ultimele cinci reuniuni de acest gen au avut loc la Stockholm (2000), Atena (2001), Norfolk _ SUA (2002), București (2003), Rabat - Maroc (2004). Anul acesta congresul a fost organizat de Comisia Spaniolă de Istorie Militară, condusă de generalul maior Pedro Bernal Gutierrez. Au luat parte 194 de istorici din 36 de țări de pe toate continentele.

Tema reuniunii a fost *"Puteri navale și puteri terestre în epoca bătăliei de la Trafalgar"* organizatorii dorind astfel să evoce celebra confruntare navală dintre flota engleză, condusă de amiralul Nelson și cea franco-spaniolă, de la care s-au împlinit în toamna trecută, două sute de ani. Programul reuniunii a cuprins 37 de comunicări susținute de istorici reprezentând 23 de comisii naționale de istorie militară.

În mod firesc, bătălia de la Trafalgar (21 octombrie 1805) a polarizat atenția participanților la Congres.

Ea a fost analizată din mai multe puncte de vedere - organizarea și componerea celor două flote care s-au confruntat; strategia adoptată de cele două comandamente - englez și franco-spaniol; personalitatea comandanților-șefi (Napoleon, Nelson, Villeneuve, Gravina s.a.) Referitor la acest din urmă aspect s-a reținut, ca o concluzie, mediocritatea strategiei navale adoptată de Napoleon, împăratul Franței și calitățile deosebite de comandant ale amiralului H. Nelson.

Specialiștii prezenți dintre care amintim pe Hugo O'Donnel, Augustin Guimera (ambii din Spania), Antonio Pedro Vicente (Portugalia), Rene

---

* Președintele Comisiei Române de Istorie Militară

Quatrefages (Franța) au apreciat că prin victoria de la Trafalgar, Anglia și-a asigurat supremația navală pe mapamond timp de un secol (1815-1914).

Întrucât în bătălia de la Trafalgar au fost implicate relativ puține țări, unele comunicări au abordat diverse aspecte ale evoluțiilor politice și militare din alte regiuni ale globului la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, perioadă marcată de Revoluția franceză (1789) și de războaiele napoleoniene a polarizat dezbaterile din timpul congresului. Din această categorie amintim materialele prezentate, între alții de: Lars Ericson, - Suedia (*Sweden on Trafalgar. Aspects on naval warfare in the Baltic Sea and the Mediterranean around 1805*); C.V.Zbitou - Maroc (*La bataille navale de Trafalgar est-elle a l'origine des convoitises europeens sur le Maroc*); Kyoichi Tachikawa - Japonia (*La puissance et le systeme militaire du Japon au debut du 19 eme siecle*); Ioannis Loucas - Grecia (*Land and naval forces in Eastern Mediterranean during the Trafalgar era: Eastern Question and the Greek national revolution of 1821*); Jose Luis Picciolo (*Consecuencios de Trafalgar en America del Sud*) etc.

Au fost abordate, de asemenea, și probleme ale "micului război", cu referire directă la campania sângeroasă din Spania a lui Napoleon (1808-1815). Au fost și încercări de generalizare a acestui tip de conflict, destul de prezent în gândirea militară a epocii postTrafalgar. Am cita cu titlu de exemplu comunicarea Sandrinei Picaud din Franța - *La reflexion sur la petite guerre a l'oree du XIX-e siecle: L'exemple de Clausewitz (1800-1812)*.

Un interes aparte a suscitat masa rotundă consacrată noilor apariții istoriografice referitoare la "Războiul Rece". Au prezentat ultimele noutăți în domeniu Mircea Munteanu de la *Cald War International History Proiect* (pentru America de Nord și Europa), prof. univ. Yashiaki Katada (pentru Asia) și prof.dr. Abel Esterhuysen (pentru continentul african). Cu prilejul discuțiilor care au urmat dr. Mihail E. Ionescu, directorul Institutului pentru Studii Politice de Apărare și Istorie Militară, a subliniat necesitatea renovării formatului de desfășurare a congreselor de istorie militară, punându-se accent pe formele interactive gen mese rotunde, dezbateri; prezentări de cărți etc.

În plenul congresului dr. Mihail E. Ionescu a prezentat comunicarea: *"Marea Neagră în relațiile internaționale de la Războiul Crimeii la cel de-al doilea război mondial (1853-1947)"*. Comunicarea s-a axat pe trei mari idei: statutul Mării Negre în această perioadă care a oscilat între "mare închisă" și "mare deschisă"; Marea Neagră una dintre cauzele declanșării conflictelor armate din acea perioadă; arealul pontic ca spațiu de confruntare între marile puteri. Comunicarea s-a bucurat de aprecieri, participanții cunoscători ai problemicii istoriei bazinului pontic remarcând noutate a unghiului de analiză. Ca o

concluzie se poate aprecia că deși tema a fost într-un anume sens restrictivă, congresul de la Madrid a fost o reușită sub raport științific și organizatoric.

Următoarele reuniuni de acest gen se vor desfășura la Potsdam (2006) și Pretoria (2007). Congresul din anul următor va dezbate tema: "*Statul-națiune, naționalismul și armata*", circumscrisă perioadei 1789 până în prezent. Printre subiectele care vor fi supuse analizei reținem: armata este motorul formării unui stat sau statele generează armata?; statele se militarizează sau armata se naționalizează?; istoria ideilor militare - o reflexie asupra armatei și națiunii; armata-instrument al întăririi puterii în interior; mit, propagandă și autodefinirea armatei în statele națiune etc. Cât privește reuniunea de la Pretoria (Africa de Sud), ea va avea loc la începutul lunii august, dezbateră urmând să se concentreze asupra problematicii alianțelor.

În cadrul reuniunii de la Madrid s-a procedat și la alegerea organelor conducătoare ale Comisiei Internaționale de Istorie Militară. Președinte a fost reales, profesorul belgian Luc de Vos, secretar general dr. Piet Kamphuis (Olanda), iar trezorier, general Fritz Stoeckli (Elveția). În biroul forului internațional de specialitate au fost aleși reprezentanții SUA, Suediei, Japoniei, Italiei, Spaniei, Franței, Germaniei, Greciei și Poloniei.

Alegeri au avut loc și la comitetele de arhivă și de bibliografie. Au fost desemnați ca președinți - colonel (r) Joachim Harder din Germania (Comitetul de arhivă) și generalul de brigadă (r) Jean Langenberger din Elveția (Comitetul de bibliografie).

Delegația română a fost compusă din dr. Mihail E. Ionescu, dr. Petre Otu, dr. Maria Georgescu și colonelul dr. Alexandru Oșca, șeful Serviciului Arhive și Documentare Militară. Membrii delegației au participat la ședințele Comitetelor de arhivă și bibliografie, ale Comisiei Internaționale de Istorie Militară și au avut numeroase și fructuoase întâlniri cu specialiștii prezenți, în cadrul cărora s-au discutat aspecte ale cooperării științifice bi și multilaterale.

În ansamblu, participarea la cel de-al XXXI-lea Congres Internațional de Istorie Militară a reprezentat un element de continuitate care a asigurat menținerea și dezvoltarea contactelor științifice în domeniul istoriei militare a Institutului pentru Studii Politice de Apărare și Istorie Militară.